

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. PIETER XAVERY
(Antwerpen ca. 1647-ca. 1674
Leiden?).

Jonge man met draailier.
Gesigneerd: P. XAVERY. 1673.
Terracotta, H. 31,3 cm.
Opm.: In de veilingcatalogus
van de verz. Mr. Leonardus
van Heemskerk (zie onder), die
zeven terracotta beeldjes van
Xavery bezat, komt onder nr.
25 voor: *Een dito [Mannetje]*
spelend op een lier, door
P. R. Xavery.

Litt.: E. Colinet en A. D. de
Vries Az., *Kunstvoorwerpen uit*
vroeger eeuwen, Amsterdam
1877, nr. xv, met afb.;

E. Pelinck, Nieuws over den
beeldhouwer Pieter Xavery,
Oud-Holland 59 (1942), blz.
108/9.

Tent.: *Tentoonstelling van kunst*
toegepast op nijverheid, Amster-
dam, Paleis voor Volksvlucht,
1877, blz. 138, nr. 14.

Herk.: Verz. Mr. Leonardus
van Heemskerk (Veiling Leiden
2-9-1771, no. 25)? (cf. Pelinck
o.c., blz. 109); Verz. S. W.
Josephus Jitta, Amsterdam
(1877); Verz. Robert May,
Amsterdam; Verz. J. J. Post,
Amsterdam. Aankoop met
steun van de Vereniging
Rembrandt, 1978 (inv. nr.
1978-36).

Afb. 2. Servet met het wapen
van koning Philips II van
Spanje en met de wapens en
namen van zijn Nederlandse
gewesten, de Zeventien Provin-
ciën.

Wit linnen damast, H. 102,5
cm, Br. 72 cm.

VLAANDEREN (?), mogelijk einde
16de eeuw.

Herk.: Geschenk van de heer
J. H. Persijn, Beekbergen,
1978 (inv. nr. 1978-41).

Afb. 3. Tazza van glas, veel-
kleurig beschilderd met email
en goud.

H. 24,5 cm, Diam. 29,2 cm.
VENETIË, 1ste kwart 16de eeuw.

Opm.: Drie dergelijke schalen
zijn bekend: twee met het
alliantiewapen van Lodewijk
XII van Frankrijk en Anna van
Bretagne (Musée de Cluny te
Parijs (J. Barrelet, *La verrerie*
en France, Parijs 1953, pl. 36)
en Metropolitan Museum te
New York (G. Szabó, *The*
Robert Lehman Collection,
1975, afb. 167)) en één met
een (nog niet geduid) wapen,
in Kasteel Kynžvart (Tent. cat.
Benátské sklo, Umělecko-
průmyslové Muzeum, Praag
1973, nr. 4, afb. 2).

Litt.: *Three great centuries of*
Venetian Glass, The Corning
Museum of Glass, Corning

1958, onder nr. 28; *Benátské*
sklo (zie boven), onder nr. 4.
Herk.: Verz. Rothschild,
Londen (Veiling Galerie
Fischer, Luzern 30/31-8-1937,
nr. 483, Taf. 32); Veiling
Galerie Fischer, Luzern 18/22-
6-1963, nr. 418, Taf. 10;
Kunsthandel F. Laméris,
Amsterdam. Aankoop met
steun van de Commissie voor
Fotoverkoop, 1978 (inv. nr.
1978-20).

Afb. 4. Bokaal van glas,
versierd met een bosgezicht
met herten, in radgravure.
H. 37,4 cm, Diam. voet 13,5
cm, kelk 11,5 cm.

BOHEMEN, ca. 1850, in de trant
van of door AUGUST BÖHM.
Herk.: Veiling Sotheby-Mak
van Waay, Amsterdam 13/27-
9-1977, nr. 1704; Kunsthandel
F. Laméris, Amsterdam.
Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-
269).

Afb. 5. Vaas van glas, beschild-
erd met blauw en turkoois
email en goud.

H. 12,3 cm, Diam. 14,3 cm.
WENEN, Fa. J. & L. LOBMEYER,
4de kwart 19de eeuw. Gemerkt
met monogram JLW.

Herk.: Verz. P. Terwen,
Leiden. Aankoop 1977 (inv.
nr. 1977-271).

Afb. 6. Kelkglas, versierd met twee heren aan een speeltafel, in radgravure.

H. 13,7 cm, Diam. 9,7 cm.
FRANKRIJK of DUITSLAND, ca. 1825.

Opm.: Op de kelk het opschrift: *Savoir la marche, est Choce très unié, Savoir le Jeu, c'est Fruit du genie.*

Herk.: Veiling Sotheby-Mak van Waay, Amsterdam 26/27-4-1978, nr. 336, met afb. Aankoop 1978 (inv. nr. 1978-33).

Afb. 7. Een van een paar borden van zwart glas (hyalith), beschilderd met chinoiserieën in goud.

Diam. 22 cm.
ZUID-BOHEMEN, fabriek van FRANZ AUGUST LONGUEVAL, GRAF VON BUQUOY, 2de kwart 19de eeuw.

Herk.: Verz. P. Terwen, Leiden. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-270).

Afb. 8. Schotel van aardewerk, beschilderd in blauw, oranje, groen en mangaan op de witte tinglazuur.

Diam. 33,8 cm.
NOORD-NEDERLAND, begin 17de eeuw.

Herk.: Veiling Sotheby, Londen 28-6-1977, nr. 35, met afb.; Kunsthandel A. C. Beeling & Zn, Leeuwarden. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-262).

Afb. 9. Schaal van aardewerk, veelkleurig beschilderd met bloemen en met een randversiering in paars.

34,2 × 29 cm.
ARNHEM, ca. 1760-70. Gemerkt met een haan in paars.
Opm.: Mogelijk de onderschotel van een terrine.

Herk.: Verz. F. Baron van Heeckeren van Waliën, Amstelveen (veiling Sotheby-Mak van Waay, Amsterdam 15/17-11-1976, nr. 414, met

afb. in kleuren (opgehouden)). Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-255).

Afb. 10. Sauskom van porselein.

H. 15,7 cm, Br. 24,5 cm, D. 11 cm.

MEISSEN, model van J. J. KÄNDLER en J. G. EHDER, 1742.

Gemerkt met de gekruiste zwaarden in onderglazuurblauw.

Opm.: Maakte deel uit van het voor Heinrich Graf Brühl (1700-1763) vervaardigde zgn. Zwanenservies. De wand is versierd met watervogels (waaronder zwanen) en waterplanten in reliëf en met het geschilderde wapen van Graf Brühl. Het Zwanenservies ontstond tussen 1737 en 1741. Deze sauskom is vermoedelijk nageleverd, omdat de in 1738 gemodelleerde sauskom in de vorm van een zwaan (Albiker *o.c.*, afb. 273) in het gebruik te onpraktisch bleek.

Een ander exemplaar in de verz. Nelson Aldrich Rockefeller te New York (*The Connoisseur* Sept. 1978, blz. 48, afb. 6).

Litt.: Carl Albiker, *Die Meissner Porzellantiere im 18. Jahrhundert*, Berlin 1935, blz. 95 en 114.

Herk.: Kunsthandel C. P. A. & G. R. Castendijk, Rotterdam. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-9).

Afb. 11 en 12. Kom van porselein met veelkleurige beschildering.

H. 9,6 cm, Diam. 21,5 cm.
JAPAN, KAKIEMON, begin 18de eeuw.

Opm.: Een dergelijke kom bevindt zich (als bruikleen uit een part. verz.) in het Mint Museum te Charlotte (North Carolina), samen met een in Meissen vervaardigde copie (M. Shono, *Japanisches Arita-porzellan im sogenannten*

'Kakiemonstil' als Vorbild für die Meissener Porzellan-manufaktur, München 1973, afb. 128 en 129).

Herk.: Veiling Oprechte Veiling, Haarlem 12/15-7-1977, nr. 3107. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-138).

AK-KBK-

Afb. 13. Bonbonnière van semi-porselein, veelkleurig beschilderd met chrysanthen. H. 11,8 cm, Diam. 15,5 cm. Den Haag, ROZENBURG, 1913(?). Gemerkt: kroon, Rozenburg, ooievaar, den Haag, bloem (= 1913?), werkordernr. 682 en ss (= SAM SCHELLINK).

Herk.: Kunsthandel Stig Hansson, Stockholm. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-244).

Afb. 14. Blaker van semi-porselein, veelkleurig beschilderd met een papegaai en bloemen.

H. 8,7 cm, Br. 19,8 cm.
Den Haag, ROZENBURG, 1900. Gemerkt: Rozenburg, ooievaar, den Haag, bij (= 1900), werkordernr. 724, schildersmerk H (?); modelnr. 88 in reliëf.

Opm.: Volgens het Rozenburg-archief werd deze blaker samen met een tweede exemplaar beschilderd door L. de Wey. Deze werkte aan beide blakers samen 38 uur (mededeling van de heer A. W. J. Remmerswaal te Den Haag).

Herk.: Verz. P. Terwen, Leiden. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977-10).

Afb. 15. Theeservies van chromolith steengoed, bestaande uit blad, theepot, melkkan, suikerpot, twee bordjes (niet afgebeeld) en twee koppen en schotels. Versiering in blauw en geelbruin.

Diam. blad 38,6 cm, H. melkkan 14,5 cm.
METTLACH, VILLEROY & BOCH, 1911/12 (ontwerp van 1904).

Gemerkt: fabrieksmerk en o.a. de modelnrs. 2946 (theepot), 2947 (melkkan), 2948 (suikerpot), 2960 (blad), 2962 (koppen en schotels), 3096 (bordjes).

Tent.: Villeroy & Boch 1748-1930, Rijksmuseum, Amsterdam 1977/78, nrs. 252-257, met afb.

Herk.: Geschenk van Villeroy & Boch Keramische Werke K.G. te Mettlach t.g.v. de opening van de tent. *Villeroy & Boch 1748-1930* op 8 december 1977 (inv. nr. 1977-240).

Afb. 16. Vaasje van aardewerk beschilderd met vlinders in bruin en zwart op gele fond. Tussen en onder de vlinders een zwarte fond.

H. 18 cm. Diam. 8,4 cm.

PURMEREND, plateelbakkerij HAGA (1904-1907). Gemerkt: fabrieksstempel, 1165(?), 1167 en RS (= ROELOF STERKEN) in zwart.

Tent.: Jugendstil uit Purmerend, Purmerend/Hoorn/Leeuwarden, 1978/1979, nr. 161, met afb.

Herk.: Verz. H. Dommissie, Amsterdam; Kunsthandel R. Stuurman, Amersfoort. Aankoop 1978 (inv. nr. 1978-8).

Afb. 17. Vaasje van aardewerk, bedekt met een licht- en donkerbruine glazuur met ingegrifte versiering, zgn. karduus-aardewerk.

H. 20,9 cm, Diam. 11 cm.

AMSTERDAM, plateelbakkerij de DISTEL, ca. 1915. Gemerkt: ingegrift DISTEL en FK (in ligatuur voor F. KLOEK); ingedrukt modelnummer 239.

Opm.: Een tweede exemplaar in de verz. H. Dommissie te Amsterdam.

Herk.: Verz. H. Dommissie, Amsterdam. Aankoop 1978 (inv. nr. 1978-5).

Afb. 18. Vaas van aardewerk, beschilderd met vissen en wier in blauwgroen, paars en geel op een blauw gepoederde fond; het geheel bedekt met een lusterglazuur.

H. 32,7 cm.

PURMEREND, plateelbakkerij HAGA, 1906 of 1907, naar ontwerp van C. J. LANOOPY.

Gemerkt: fabrieksstempel, Mod: 18 AN (in ligatuur), Ø en ontw: J. C. (*sic!*) Lanoopy.

Tent.: Jugendstil uit Purmerend, Purmerend/Hoorn/Leeuwarden, 1978/1979, nr. 132, met afb.

Herk.: Kunsthandel R. Stuurman, Amersfoort. Aankoop 1978 (inv. nr. 1978-29).

Afb. 19. DANIEL LINDTMAYER (Schaffhausen 1552-1607 Luzern).

Ontwerp voor een glasraam met de vier deugden en twee lege wapenschilden; bovenaan de dronkenschap van Noach. Pen in zwart, penseel in grijs, bruin en blauw, 302 × 197 mm. Midden onder gesigneerd: 1591 D:L.

Litt.: F. Thöne, *Daniel Lindtmayer*, Zürich 1975, cat. nr. 202.

Herk.: Sir Robert Witt, Londen (L. 2228b); Veiling verz. C. R. Rudolf (Londen), Sotheby-Mak van Waay, Amsterdam 6-6-1977, nr. 4. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977: 27).

Afb. 20. DANIEL HOPFER (Kaufbeuren ca. 1470-1536 Augsburg).

Gib Frid. Drie vrouwen, die een monster verslaan. Gemonogrammeerd.

Ets, 222 × 156 mm.

Litt.: Bartsch 71, I.

Herk.: Kunsthandel August Laube, Zürich. Aankoop uit het F. G. Wallerfonds, 1978.

Afb. 21. PIERRE PAUL PRUD'HON (Cluny 1758-1823 Parijs). Venus en Adonis.

Zwart, grijs en wit krijt op lichtbruin papier, opgeplakt, 335 × 245 mm. Rechts onderaan op de opzet: P. P.

Prud'hon 1808, verso: idem.

Opm.: Voorstudie voor het schilderij in de Wallace Collection, Londen, gemaakt in opdracht van keizerin Marie-Louise in 1810.

Litt.: E. de Goncourt, *Catalogue raisonné de l'œuvre peint, dessiné et gravé de P. P.*

Prud'hon, Parijs 1876, blz. 327;

C. Martine, *Pierre Paul Prud'hon, Dessins des Maîtres Français*, III, Parijs 1923, nr. 24, met afb.;

J. Guiffrey, *Pierre Paul Prud'hon*, Parijs 1924, blz. 62, nr. 170; *Wallace Collection Catalogues, Pictures and Drawings*, Londen 1968, blz. 252, onder nr. P 347.

Herk.: A. G. L. Boucher, baron Desnoyers, Parijs; Guillaume Marquis de Malleville; Général Vicomte de la Villegreux; Galerie Arnold-Livie, München. Aankoop 1978 (inv. nr. 1978: 1).

Afb. 22. EDZARD WILLEM KONING (Winschoten 1869-1954 Den Haag).

Bosgezicht.

Zwart krijt, 548 × 481 mm. Rechts onderaan monogram EK; verso inscriptie *Edzard Koning Scherpenzeel G. Holland 'Pinaie'*.

Opm.: Het Bosgezicht maakt

deel uit van een groep tekeningen en prenten, die verworven werd uit de atelier-nalatenschap van de kunstenaar.

Herk.: Mevrouw E. Th. Yates-Koning, Barneveld. Aankoop 1977 (inv. nr. 1977: 43).

Afb. 23. DOMENICO BECCAFUMI (Val di Bienna 1486-1551 Siena).

Twee naakte mannen in een landschap. Gesigneerd met zijn bijnaam (Il Micarino = Mecherino = bocheltje).

Gravure, 268 × 169 mm.

Litt.: Passavant VI, blz. 150, 4.
Herk.: Kunsthandel Craddock
& Barnard, Londen. Aankoop
uit het F. G. Wallerfonds,
1978. RP-P-1970-1

Afb. 24. ANDERS ZORN (Utme-
land bij Mora 1860-1920
Mora).

Portret van Auguste Rodin
(1840-1917). Gesigneerd en
gedateerd 1906.

Ets, 212 × 155 mm.

Litt.: Asplund II, nr. 207, III.
Herk.: Kunsthandel Frederick
Mulder, Londen. Aankoop
uit het F. G. Wallerfonds,

1977. RP-P-1977-227

4

5

6

7

8

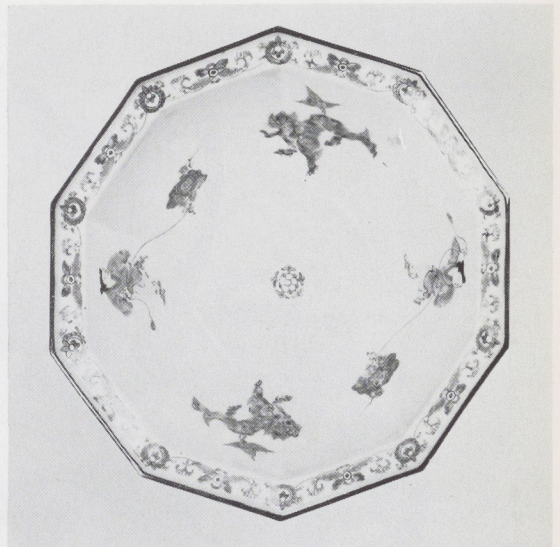
9

10

11

12

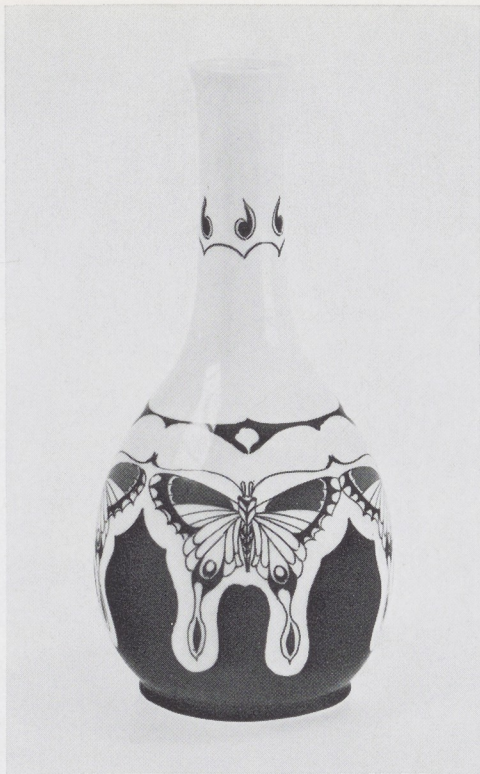
13

14

15

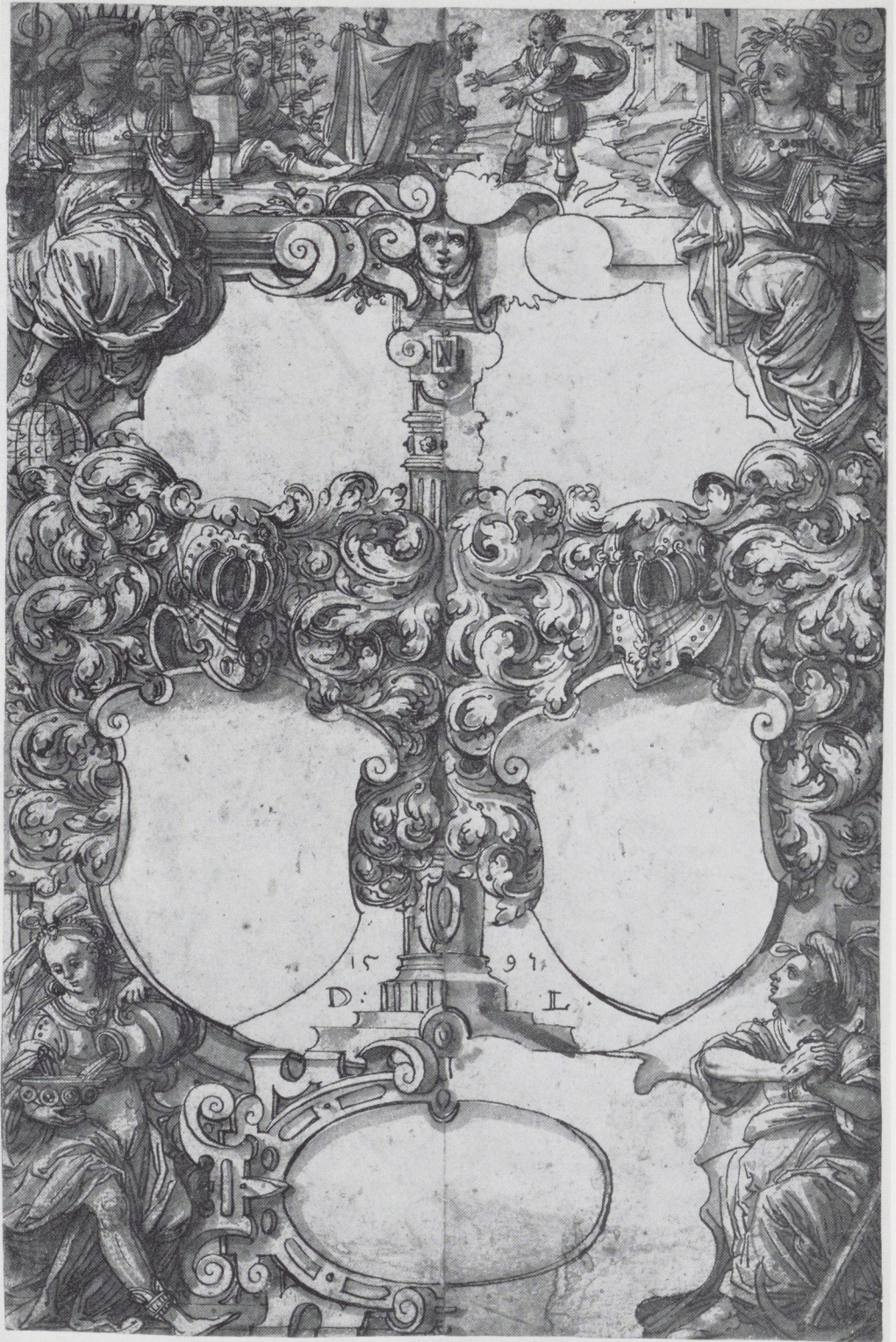
16

17

18

23

24

Summaries

CAREL VAN MANDER: THE
CONTINENCE OF SCIPIO

BY P. J. J. VAN THIEL AND
HESSEL MIEDEMA

Carel van Mander's paintings have largely been forgotten, but his *Schilder-boeck* most certainly is not, since it is and always will be the most important literary source for North and South Netherlandish painting of the 15th and 16th centuries, not only from the biographical, but also from the theoretical and iconological angles. The book was a late work, completed in 1604, the year in which Van Mander moved from Haarlem to Amsterdam, where he died two years later. He had emigrated to Haarlem from Flanders in 1583, at the age of 35 and soon gathered around him there circles of poets and painters. It was through his initiative that *Den Nederduytschen Helicon* was eventually published in 1610, an anthology of work by members of his circle, and he himself wrote poetical works of various kinds as well as making translations from Virgil and Homer. A later source says that the circle of painters set up an academy. Exactly what form this took

is unclear, but it was undoubtedly the centre of what is now termed Haarlem Mannerism. While the *Schilder-boeck* never lost its fame, the revival of interest in Van Mander's literary work can be said to date from 1906 and in his painting from 1930 (Note 2). Various studies of the sources he used for the *Schilder-boeck* were published early in this century (Note 3), while a new stage in the reappraisal of Van Mander has been inaugurated by recent far-reaching surveys (Note 4). For his paintings, however the main source remains the 1930 monograph plus a footnote in *Oud-Holland* in which 15 new paintings were added to his oeuvre to bring the total up to 29 (Note 5). Very little of this work is to be seen in Dutch museums though the Frans Hals Museum in Haarlem now has a series of four paintings spanning the period from 1583 to 1602. Recently, however the Rijksmuseum has remedied this lack of attention by the acquisition of *The Continnence of Scipio* monogrammed KM and dated 1600 (Note 6). Painted on a large copper plate, which is also painted on the back, it is in excellent condi-

tion and shows Van Mander at his best with its characteristically Mannerist arrangement of groups of figures in front of a panorama-like landscape enclosed at the sides by trees, its elegant and imaginative brushwork, its theatrical lighting and, above all, its sparkling use of colour. The back, which has suffered a certain amount of damage, bears an allegorical subject painted in grisaille. The plate is painted right to its edges on both front and back and the signature also appears at the bottom edge. This suggests that the plate was not originally framed, but was either kept in a drawer or box or else served as the lid of a box with the allegory on the outside. The main composition also presents problems, such as the precise meaning of the comical detail of the line of marching ants and the snail, but the heart of the meaning is undoubtedly to be found in the allegory on the other side. While the main composition is obviously drawn from the story of the continence of Scipio as related by, among others, Valerius Maximus (Note 7), only one of the figures in the allegory can be iden-